

15. Смирнов Э. А. Основы теории организации / Э. А. Смирнов. – М. : ЮНИТИ, 1998. – 373 с.
16. Спивак В. А. Корпоративная культура / В. А. Спивак. – СПб. : Питер, 2001. – 352 с.
17. Томилов В. В. Культура предпринимательства / В. В. Томилов. – СПб. : Издательство «Питер», 2004. – 368 с.
18. Томилов В. «Формирование организационной культуры экономических систем» / В. Томилов // Проблемы теории и практики управления. – 1995. – №1. – С. 27–29.
19. Тренев Н. Н. Стратегическое управление : учебное пособие для вузов / Н. Н. Тренев. – М. : ПРИОР, 2005. – 288 с.
20. Храброва И. А. Корпоративное управление: вопросы интеграции / И. А. Храброва. – М. : Издательский Дом «Альпина», 2005. – 198 с.
21. Чумиков А. Н. Связи с общественностью: теория и практика : Учеб. пособие / А. Н. Чумиков, М. П. Бочаров. – М. : Дело, 2004. – 389 с.
22. Шихирев П. Н. Введение в российскую деловую культуру / П. Н. Шихирев. – М. : Новости, 2000. – 200 с.
23. Шейн Э. Организационная культура и лидерство / Э. Шейн; [Пер. с англ. В. А. Спивака]. – СПб. : Питер, 2002. – 336 с.
24. Янц Т. Измерение и формирование эффективной культуры труда: Фронтальный штурм или фланговый маневр / Т. Янц. – М. : Экономика, 1991. – 181 с.

О. А. Коновал, А. В. Бугра

Елективний курс «Шляхи та методи підвищення ефективності самостійної роботи студентів» як засіб формування професійно-педагогічної культури студентів

Актуальні тенденції розвитку освітніх систем країн світової спільноти визначають головною метою сьогодення формування особистості, здібної до творчої життєдіяльності в постійно оновлюваному суспільно-економічними трансформаціями соціумі. Вирішення цих завдань вимагає підготовки когорти педагогів-професіоналів нової генерації з об'ємним гуманістичним світоглядом, здатністю до постійного поглиблення професійних знань у процесі самоосвіти, високорозвиненою педагогічною культурою. Це потребує суттєвих змін в змістовій та організаційних компонентах навчально-виховного процесу у вищій педагогічній школі й організації самостійної роботи студентів (СРС) як її невід'ємної складової. Ураховуючи ці тенденції, ми пропонуємо впровадити в навчальні плани вищих педагогічних навчальних закладів курс за вибором (елективний курс) «Шляхи і методи підвищення ефективності самостійної роботи студентів». Його *метою*, в найбільш загальному вигляді, окреслюємо розвиток професійно-педагогічної культури майбутніх учителів, одним із елементів якої є культура самоосвіти, формування умінь організації самостійної діяльності суб'єктів навчального процесу та підвищення її результативності.

Ураховуючи, що спеціальний курс пропонується для студентів природничо-математичних спеціальностей вищої педагогічної школи, його *завданнями* є:

– ознайомлення студентів з метою, змістом, специфікою, видами, формами і методами самостійної роботи студентів природничо-математичних спеціальностей;

– висвітлення можливостей сучасних інформаційних технологій в організації СРС;

– формування знань та умінь організації СРС на засадах індивідуально-диференційованого підходу;

– формування умінь організації, дидактичного супроводу самостійної діяльності студентів, контролю та обліку результатів їх навчальних досягнень, набутих у процесі СРС;

– формування професійно-педагогічної культури майбутнього вчителя.

За результатами вивчення спеціального курсу *слухачі повинні знати:*

– класифікацію видів самостійної роботи студентів;

– методику організації СРС природничо-математичних спеціальностей з урахуванням специфіки їх майбутньої професійно-педагогічної діяльності;

– програму дій викладача щодо організації самостійної роботи студентів з конкретної дисципліни;

– методику дидактичного супроводу самостійної роботи студентів;

– методику організації контролю знань та умінь, самостійно набутих студентами;

– дидактичні можливості сучасних інформаційних технологій та методи їх використання для підтримки СРС;

– дидактичні особливості організації самостійної роботи студентів та учнів при вивченні природничо-математичних дисциплін.

При побудові змісту спецкурсу ми спиралися на наукові доробки В. Бендери, В. Буряка, В. Євдокимова, В. Козакова, О. Малихіна, П. Підкасистого, методичні наопрацювання кафедри фізики та методики її навчання КП ДВНЗ «КНУ».

Зміст спецкурсу концентрується навколо 9 тем, а саме:

Тема 1. Теоретичні засади організації та підвищення ефективності самостійної роботи студентів ВНЗ.

Підвищення ефективності самостійної роботи суб'єктів навчальної діяльності як актуальна психолого-педагогічна проблема. Мета і завдання спецкурсу «Шляхи і методи підвищення ефективності самостійної роботи студентів». Історико-педагогічний аналіз становлення самостійності в навчальній діяльності. Закон України «Про вищу освіту» та «Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах України» як нормативно-правова основа організації самостійної роботи студентів педагогічних ВНЗ в умовах кредитно-модульної системи навчання. Теоретико-методологічні та методико-практичні підходи до організації самостійної роботи студентів (СРС). Психолого-педагогічні особливості організації самостійної роботи студентів ВНЗ та учнів загальноосвітніх навчальних закладів (ЗНЗ). Педагогічні умови забезпечення ефективності СРС у сучасному освітньо-інформаційному просторі. Поняття про здоров'язбережувальні технології та можливості їх використання для підвищення ефективності самостійної навчально-пізнавальної

діяльності студентів. Самостійна навчальна діяльність майбутнього вчителя як засіб формування професійно-педагогічної культури.

Тема 2. Система організації самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів в умовах кредитно-модульної системи навчання.

Організація самостійної роботи студентів як цілісна педагогічна система. Загальна характеристика мети, завдань, змісту, функцій, методів та засобів СРС. Класифікація форм і методів СРС. Провідні педагогічні умови, створення яких орієнтоване на забезпечення ефективності СРС: системне діагностування індивідуально-психологічних особливостей студентів (здатності до самонавчання і самоконтролю, рівня розвитку мотиваційно-цільового, організаційно-структурного, процесуально-діяльнісного, рефлексивного, аналітико-прогностичного аспектів); професіоналізація й індивідуалізація змісту самостійної навчальної діяльності; оптимальне поєднання традиційних та інтерактивних методів навчання тощо.

Мета і завдання самостійної роботи студента ВНЗ у сучасному інформаційно-освітньому середовищі. Функції СРС: пізнавальна, самоосвітня, прогностична, коригувальна, виховна, ранньої професіоналізації навчання. Науково-дослідницька діяльність в системі самостійної роботи студентів.

Особливості організації самостійної роботи студентів та учнів профільних класів при вивченні природничо-математичних дисциплін.

Тема 3. Класифікація видів і форм самостійної роботи студентів та їх дидактична характеристика.

Класифікація видів самостійної роботи студента: за видами діяльності для набуття знань; за ступенем самостійності студента (самостійна робота за зразками, конструктивно-варіативна самостійна робота, евристична самостійна робота, творчо-дослідницька самостійна робота); за місцем у навчальному процесі (в аудиторний час, у позааудиторний час), за обов'язковістю самостійності (обов'язкова, добровільна, бажана). Дидактична характеристика видів та форм самостійної роботи студентів ВНЗ за проявом у формах навчання (домашні завдання; ознайомлювальна практика; навчальна практика; виробнича практика; курсові роботи (проекти); переддипломна практика; дипломні роботи (проекти); участь у конкурсах, олімпіадах, вікторинах; виготовлення наочності, підготовка наукових повідомлень; підготовка публікацій; виступи на конференціях, участь у наукових студентських гуртках). Дидактичні особливості організації та управління СРС на лекції, на лабораторних заняттях, на практичних заняттях, на семінарських заняттях.

Тема 4. Сутність, система, рівні сформованості вмінь самостійної роботи студентів і критерії їх оцінювання.

Сутність понять «уміння», «уміння самостійної роботи» як розумової і практичної готовності особистості самостійно виконувати навчальну діяльність з опорою на набуті знання й навички. Система умінь самостійної роботи. Характеристика умінь СРС: мотиваційно-цільовий компонент (уміння підтримувати й реалізовувати в самостійному навчанні позитивні особистісні мотиви й потреби; орієнтуватись в особливостях навчання у ВНЗ; уміння цілеспрямовано будувати особистісну навчальну діяльність); організаційно-

структурний компонент (уміння самостійно планувати процес засвоєння змісту навчального матеріалу та його обробки, уміння регламентувати обсяг роботи, уміння розподіляти час); процесуально-діяльнісний компонент (володіння системою спеціально-предметних умінь; пізнавально-виконавчі вміння; пізнавальні вміння); компонент ініціативності; аналітично-оцінювальний компонент (уміння здійснювати систематичний самоконтроль і самооцінку процесу самостійного засвоєння знань, аналізувати якість знань і результати самостійної роботи; уміння прогнозувати індивідуальні траєкторії самоосвіти).

Критерії, показники та ознаки сформованості вмінь самостійної роботи та особливості їх оцінювання.

Тема 5. Засоби індивідуалізації самостійної навчально-пізнавальної діяльності студентів природничо-математичних та технічних факультетів ВНЗ.

Сутність поняття «індивідуально-диференційований підхід». Структура суб'єкта самостійної навчальної діяльності: діяльнісна активність, здатність до аналітичної діяльності, психофізіологічна готовність до здійснення самостійної навчальної діяльності, пізнавальна самостійність, сформованість умінь і навичок самостійної роботи. Спрямованість на педагогічну професію і самостійне набуття професійних знань як складова суб'єкта самостійної навчальної діяльності у вищому педагогічному навчальному закладі. Поняття «індивідуальні завдання», їх види та зміст. Засоби діагностики індивідуально-психологічних особливостей студентів та рівня їх готовності до самостійної навчально-пізнавальної діяльності. Урахування цих особливостей при виборі форм і методів індивідуалізації СРС. Дидактичний супровід студента як різновид індивідуалізації СРС. Можливості нових інформаційних технологій в реалізації принципу індивідуально-диференційованого підходу до організації самостійної роботи студентів природничо-математичних та технічних факультетів. Метод «портфоліо» як засіб індивідуалізації СРС.

Тема 6. Комп'ютерна підтримка самостійної роботи студентів.

Поняття «електронний (комп'ютерний) супровід», «комп'ютерна підтримка» самостійної роботи. Електронний підручник, електронні методичні вказівки, електронна аудіовізуальна наочність, тестові завдання як засоби комп'ютерної підтримки та електронного супроводу СРС. Переваги електронних носіїв інформації: полісенсорність, мультимедійність, інтерактивність, симуляційність, полікомунікативність, віртуалізація.

Нові форми підтримки самостійної роботи студентів природничо-математичних факультетів з використанням інформаційних технологій: планетарні класи, віртуальні зустрічі, наставництво, консультації, робота в віртуальних фізичних лабораторіях, комплексні ігри, сумісна творчість, самостійний пошук інформації щодо новітніх наукових досягнень, моделювання ситуацій, публікації в Internet, створення власної web-сторінки, електронне «портфоліо» та ін. Методи підготовки студентів до самостійної роботи з використанням нових інформаційних технологій. Можливості електронної книги та кишенькового комп'ютера у підвищенні ефективності позааудиторної СРС.

Тема 7. Проблема керівництва самостійною роботою студентів.

Мета і завдання керівництва самостійною роботою студентів в умовах сучасного ВНЗ. Рівні керівництва СРС: факультет; окремих курс; кафедра. Модель керівництва самостійною роботою студентів відповідно до вимог Болонських угод та особливостей кредитно-модульної системи навчання.

Функції мотиваційного, технологічного та організаційного блоку управління СРС. Етапи організації СРС та управління нею. Особливості методики організації та управління самостійною роботою студентів на рівні навчальної дисципліни. Забезпечення систематичного зворотного зв'язку в системі «студент-викладач» як необхідна умова ефективності самостійної роботи. Консультування як різновид керівництва та фасилітації СРС. Види консультацій.

Поняття «дидактичний пакет супроводу самостійної роботи студентів». Зміст «дидактичного пакету»: мета самостійної роботи студентів (при вивченні теми, розділу, модуля, навчальної дисципліни; програмовані результати); структурований навчальний матеріал; інформаційні джерела; контролюючі засоби; засоби діагностики ефективності СРС.

Мета і структура навчально-методичного комплексу навчальної дисципліни. Дидактична характеристика інформаційних джерел для СРС. Дидактична характеристика контрольно-діагностичних засобів СРС.

Трансформація психологічних настанов викладача у напрямі фасилітації як необхідна умова підвищення ефективності СРС.

Тема 8. Програма дій викладача щодо організації СРС.

Система умінь самостійної роботи студентів ВНЗ та учнів загальноосвітніх шкіл. Процес формування вмінь самостійної навчальної діяльності студентів та учнів. Характеристика компонентів системи формування вмінь самостійної навчальної діяльності (мотиваційно-цільовий, організаційно-структурний, контрольно-оцінювальний, аналітико-прогностичний, рефлексивний, процесуально-діяльнісний). Зміст та методи педагогічного впливу на формування умінь самостійної роботи.

Тема 9. Контроль та оцінювання результатів самостійної роботи.

Роль і зміст контролю та оцінювання результатів самостійної роботи студентів. Види контролю та їх функції. Методи контролю самостійної роботи при вивченні природничо-математичних дисциплін у ВНЗ та ЗНЗ. Критерії оцінювання знань і вмінь студентів, набутих у процесі самостійної роботи. Дидактичні особливості модульно-рейтингової технології навчання та їх урахування в організації контролю та оцінювання самостійної роботи студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

При проведенні лекційних занять планується ґрунтовно висвітлити наступні теми:

– Теоретичні засади організації та підвищення ефективності самостійної роботи студентів педагогічних ВНЗ. *Література*: [1; 3; 4; 5; 7; 8; 14; 15; 16; 31; 40; 46].

– Система організації самостійної роботи студентів педагогічних ВНЗ в умовах кредитно-модульної системи навчання. *Література*: [3; 18; 19; 27; 31; 32; 40; 44; 47].

– Сутність та система вмінь самостійної роботи і критерії їх оцінювання. *Література*: [8; 10; 23; 25; 42; 44, с.66-86; 49].

– Дидактичні засади індивідуалізації самостійної навчально-пізнавальної діяльності студентів вищих навчальних закладів. *Література*: [14; 17; 39; 41; 44; 46].

Орієнтовним навчальним планом спеціального курсу передбачено шість семінарсько-практичних занять, при проведенні яких з метою посилення мотиваційних аспектів навчальної діяльності бажано використовувати інтерактивні методи навчання. Реалізуючи принцип індивідуально-диференційованого підходу, студентам пропонують проведення семінарських занять за вибраними ними темами. Семінарські заняття за вибором позначені зірочкою *.

Зміст семінарсько-практичних занять

Семінарсько-практичне заняття № 1

Методи і засоби організації самостійної роботи студентів ВНЗ

1. Класифікація форм і методів СРС.
2. Провідні методи організації СРС: а) самостійного пошуку інформації; б) самостійного опрацювання джерел інформації; в) метод самостійного узагальнення та систематизації результатів СРС і прогнозування можливостей їх використання в педагогічній практиці.
3. Методи самоаналізу та самоконтролю в самостійній навчально-пізнавальній діяльності.
4. Методи активізації самостійної роботи студентів на аудиторних заняттях та в позааудиторний час.
5. Метод проєктів в самоосвітній діяльності студентів природничо-математичних та технічних факультетів.
6. Засоби організації СРС: а) засоби нових інформаційних технологій; б) засоби інтенсифікації й активізації традиційних для вищої школи форм і методів навчання і самонавчання; в) індивідуальні завдання (репродуктивного, творчо-пошукового, науково-дослідницького характеру); г) засоби інтерактивного спілкування викладачів і студентів з питань самостійної навчальної діяльності.

Література: [3; 7; 10; 19; 24; 34; 36; 37]

Семінарсько-практичне заняття № 2

Дидактичний супровід студентів у процесі самостійної роботи як засіб її індивідуалізації

1. Поняття індивідуального підходу до суб'єкта навчання.
2. Види, зміст, порядок і вимоги до виконання індивідуальних завдань.
3. Ознайомлення студентів з технікою бібліографічного пошуку та описом використаних джерел інформації.
4. Навчання студентів методиці підготовки рефератів, тез, есе, наукових доповідей, повідомлень, статей, звітів, курсових робіт з використанням традиційних та інноваційних комп'ютерних технологій.

Література: [2; 5; 15; 17; 20; 21; 28; 32; 35; 36; 45; 48]

Семінарсько-практичне заняття № 3*
Керівництво самостійною роботою студентів

1. Мета і завдання керівництва самостійною роботою студентів в умовах сучасного ВНЗ.

2. Модель керівництва самостійною роботою студентів у відповідності з вимогами Болонських угод.

3. Особливості методики організації та управління самостійною роботою студентів на рівні навчальної дисципліни.

4. Трансформація психологічних настанов викладача у напрямі фасилітації як необхідна умова підвищення ефективності СРС.

Література: [3; 7; 11; 12; 13; 14; 22; 25; 27; 29; 39; 40]

Семінарсько-практичне заняття № 4 *
Комп'ютерна підтримка самостійної роботи студентів

1. Поняття «комп'ютерний супровід», «комп'ютерна підтримка» самостійної роботи студентів.

2. Засоби комп'ютерної підтримки СРС та їх дидактична характеристика.

3. Нові форми комп'ютерної підтримки СРС з використанням інформаційних технологій.

4. Методи підготовки студентів до СРС з використанням нових інформаційних технологій.

5. Методика роботи з електронним «портфоліо».

Література: [6; 30; 44; 45; 47; 48]

Семінарсько-практичне заняття № 5*
Програма дій викладача щодо організації СРС

1. Система умінь самостійної роботи студентів ВНЗ та учнів загальноосвітніх шкіл.

2. Процес формування вмінь самостійної навчальної діяльності студентів та учнів.

3. Характеристика компонентів системи формування вмінь самостійної навчальної діяльності (мотиваційно-цільовий, організаційно-структурний, контрольньо-оцінювальний, аналітико-прогностичний, рефлексивний, процесуально-діяльнісний).

4. Зміст, методи педагогічного впливу на формування умінь самостійної роботи студентів.

Література: [20; 23; 26; 38; 41; 42; 49]

Семінарсько-практичне заняття № 6
Контроль та оцінювання ефективності самостійної роботи

1. Роль і зміст контролю та оцінювання результатів самостійної роботи студентів.

2. Види контролю та їх функції.

3. Методи контролю СРС при вивченні природничо-математичних та технічних дисциплін у ВНЗ та ЗНЗ.

4. Критерії оцінювання знань і вмінь студентів, набутих у процесі самостійної роботи.

5. Дидактичні особливості модульно-рейтингової технології навчання та їх урахування в організації контролю та оцінювання самостійної роботи студентів.

Література: [7; 9; 16; 27; 31; 33; 40; 46; 47]

Семінарсько-практичне заняття № 7

Методика підготовки дидактичних засобів для самостійного вивчення дисципліни

1. Види навчально-методичних матеріалів для СРС (підручники, навчальні посібники, методичні інструкції (рекомендації)).

2. Дидактичні вимоги до навчально-методичних матеріалів для самостійної роботи.

3. Рекомендована структура, зміст навчально-методичного посібника і методичних рекомендацій й вимоги до їх оформлення.

4. Навчально-методичний комплекс дисципліни і його дидактичні можливості у підвищенні ефективності СРС.

Література: [7; 9; 12; 21; 22; 24; 29; 37]

Семінарсько-практичне заняття № 8 (узагальнююче)

Форми та методи СРС і їх дидактичні особливості

1. Класифікація форм СРС, їх оглядова характеристика (самостійна робота за зразками, конструктивно-варіативна самостійна робота, евристична самостійна робота, творчо-дослідна самостійна робота). Психолого-педагогічні особливості традиційних форм СРС (робота з підручником, довідковою літературою; складання конспектів, схем, таблиць, графіків; оформлення документів; робота з навчальними тестами, комп'ютерними програмами; підготовка інформації, повідомлень, реферату; складання тез, опорного конспекту, ситуаційних завдань; виконання практичних та ситуаційних завдань; розв'язання задач; підготовка наочних посібників; запис відеофільму; аудіозапис; виконання проекту тощо).

2. Методи самостійної роботи студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

3. Особливості методів самостійної роботи студентів природничо-математичних факультетів ВНЗ та учнів профільних класів ЗНЗ.

Література: [6; 8; 12; 14; 27; 36; 40; 41; 44]

Теми для самостійного опрацювання

№ п/п	Зміст	К-ть годин
1.	Підвищення ефективності самостійної роботи студентів як актуальна психолого-педагогічна проблема. Література: [3; 4; 7; 12; 14].	1
2.	Психолого-педагогічні особливості організації самостійної роботи студентів ВНЗ та учнів ЗНЗ. Література: [11; 39; 40; 41; 43].	1

3.	Самоосвітня діяльність як засіб формування професійно-педагогічної культури. Література: [7; 8; 13; 16; 31].	1
4.	Поняття про здоров'язбережувальні технології та можливості їх використання як засобу підвищення ефективності самостійної навчально-пізнавальної діяльності студентів. Література: [12; 24; 46].	2
5.	Провідні педагогічні умови, створення яких орієнтоване на забезпечення ефективності СРС. Література: [12; 13; 27; 39].	1
6.	Особливості організації самостійної роботи студентів та учнів при вивченні природничо-математичних та технічних дисциплін (самостійна підготовка до лабораторно-практичних занять, робота в віртуальних лабораторіях, самостійні спостереження за процесами природи, підготовка наочності, експериментування, метод проєктів та ін.). Література: [41; 24; 10; 27].	2
7.	Класифікація видів і форм самостійної роботи студентів та їх дидактична характеристика. Література: [16; 40; 44; 46; 47].	2
8.	Ознаки сформованості вмінь самостійної роботи та їх оцінювання. Література: [23; 38; 40; 42].	2
9.	Засоби діагностики індивідуально-психологічних особливостей студентів та рівня їх готовності до самостійної навчально-пізнавальної діяльності. Література: [17; 28; 40; 45].	1
10.	«Дидактичний пакет» та навчально-методичний комплекс дисципліни як засоби керівництва самостійною роботою студентів. Література: [40; 44, с.27-33; 47].	1
11.	Методи активізації самостійної роботи студентів та учнів. Література: [20; 23; 29; 30; 37; 40; 48].	2
Усього:		16

Як зазначалося, при організації вивчення спеціального курсу планується максимально забезпечувати реалізацію індивідуально-диференційованого підходу до студентів. Із цією метою розроблено індивідуальні творчі завдання (підготовка рефератів, есе, наукових доповідей, розробка педагогічних проєктів) за такими орієнтовними темами:

1. Психолого-педагогічна характеристика самостійної роботи студентів.
2. Дидактичні засоби організації самостійної роботи студентів.
3. Проєктування змісту навчально-методичного комплексу (НМК) з фізики (математики) як засобу удосконалення самостійної роботи студентів.
4. Методика дослідження ефективності системи організації самостійної навчальної діяльності студентів вищих педагогічних навчальних закладів.
5. Формування самостійності суб'єкта як стратегічна мета вищої освіти.
6. Історико-педагогічний аналіз поняття «самостійна робота» та «самоосвітня діяльність».
7. Класифікації самостійних робіт студентів ВНЗ.

8. Методика управління самостійною роботою студентів.
9. Новітні прийоми активізації самостійної роботи студентів.
10. Здоров'язберігальний підхід до організації самостійної роботи студентів.
11. Роль самостійності в навчанні.
12. Дидактичний принцип самостійності навчання.
13. Комп'ютерні засоби організації самостійної роботи студентів.
14. Організація самостійної дослідницької діяльності учнів ЗНЗ і студентів педагогічного ВНЗ за моделлю партнерського навчання.
15. Формування професійної важливих якостей майбутнього вчителя фізики (математики) засобами науково-дослідної діяльності.
16. Використання проектної діяльності у процесі вивчення природничо-математичних дисциплін.

Висновки. На наш погляд, елективний курс, розроблений у процесі дослідно-експериментальної роботи на кафедрі фізики та методики її навчання у Криворізькому педагогічному інституті ДВНЗ «Криворізький національний університет» (керівник професор Коновал О.А.) буде сприяти вирішенню одного із головних завдань сучасної вищої школи: формуванню особистості випускника, здібного до постійної самоосвіти та творчого використання самостійно набутих знань, що складає провідні риси його професійно-педагогічної культури. Пропонований спеціальний курс може бути корисним студентам магістратури природничо-математичних та інженерно-педагогічних факультетів, аспірантам та викладачам вищих навчальних закладів.

Література

1. Закон України «Про вищу освіту» // Голос України. – 2002. – 05 березня. – С. 3-12.
2. Андреев В. И. О структуре экспериментально-исследовательских заданий, обладающих развивающими функциями для малых групп учащихся / В. И. Андреев // Новые исследования в педагогических науках. – М. : 1975. – Вып. 2. – С. 11–13.
3. Антропов В. А. Организация самостоятельной работы студентов / В. А. Антропов, Н. И. Шаталова. – Екатеринбург : Изд-во Урал. гос. ун-т путей сообщения, 2000. – 76 с.
4. Білоус О. С. Історичний аспект розвитку категорії «самостійна робота» в науковій літературі / О. С. Білоус // Теорія і практика самоосвітньої роботи студентів вищих навчальних закладів : монографія. / ред. проф. О. А. Коновала. – Кривий Ріг : Книжкове видавництво Киреєвського, 2012. – С. 51–66.
5. Бернс Р. Развитие Я-концепции и воспитание / Роберт Бернс. – М. : Прогресс, 1986. – 422 с.
6. *Беспалько В. П. Педагогические и прогрессивные технологии обучения / В. П. Беспалько. – М. : Новая школа, 1995. – 336 с.
7. Болубаш Я. Я. Організація навчального процесу у вищих закладах освіти : навч. посібник [для слухачів закладів підвищення кваліфікації системи вищої освіти] / Я. Я. Болубаш. – К. : КОМПАС, 1997. – 64 с.
8. Бондаревский В. Б. Воспитание интереса к знаниям и потребности к самообразованию : кн. для учителя / В. Б. Бондаревский. – М. : Просвещение, 1985. – 144 с.
9. Борт О. П. Забезпечення методичним матеріалом для самостійної роботи

студентів / О. П. Борт // Організація навчального процесу (Досвід роботи вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації). – К., 2004. – С. 192–196.

10. Бутрий Е. В. Теория и практика формирования интеллектуальных умений школьников : монография / Е. В. Бутрий. – К. : Демидур, 2004. – 308 с.

11. Бурак В. К. Активность и самостоятельность учащихся в познавательной деятельности / В. К. Бурак // Педагогика. – 2007. – №8. – С. 71–78.

12. Бурак В. К. Система дидактических умов ефективної організації навчальної пізнавальної діяльності / В. К. Бурак // Рідна школа. – 2007. – № 5. – С. 25–27.

13. Бурак В. К. Умови та засоби самоосвіти студентів / В. К. Бурак // Вища школа. – 2002. – № 6. – С. 18–29.

14. Бурак В. І. Самостійність навчання як один із сучасних дидактичних принципів / В. І. Бурак // Теорія і практика організації самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів : монографія / ред. проф. О. А. Коновала. – Кривий Ріг : Книжкове видавництво Киреевського, 2012. – С. 104–134.

15. Вершловский С. Г. Взрослый как субъект образования / С. Г. Вершловский // Педагогика. – 2003. – № 8. – С. 3–8.

16. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи : методичний посібник для студентів магістратури / С. С. Вітвицька. – К. : Центр навчальної літератури, 2003. – 384 с.

17. Володько В. М. Індивідуалізація і диференціація навчання : понятійно-категорійний аналіз / В. М. Володько // Педагогіка і психологія. – 1997. – № 4. – С. 9–17.

18. Вольнка Г. И. О некоторых закономерностях самореализации и самореализующейся личности / Г. И. Вольнка // Тезисы докладов межвузовской научной конференции [«Проблема самореализации личности в педвузе и общеобразовательной школе»]. – К. : КГПИ им М. П. Драгоманова, 1990. – С. 12–14.

19. Воронин Е. С. О повышении роли самостоятельной работы студентов / Е. С. Воронин // Ветеринария. – 2004. – № 6. – С. 59–60.

20. Голант Е. Я. О развитии самостоятельности и творческой активности учащихся в процессе обучения / Е. Я. Голант. – Казань : Татарское кн. из-во, 1971. – 134 с.

21. Гоч В. С. Методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи студентів-заочників у міжсесійний період / В. С. Гоч // Організація навчального процесу (Досвід роботи вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації). – К., 2004. – С. 66–74.

22. Граф В. Основы организации учебной деятельности и самостоятельной работы студентов / В. Граф, И. И. Ильясов, В. Я. Ляудис. – М. : Высшая школа, 1981. – 128 с.

23. Громцева А. К. Формирование у школьников готовности к самообразованию / А. К. Громцева. – М. : Просвещение, 1983. – 145 с.

24. Драч І. І. Самостійна робота студентів вищих навчальних закладів як важливий елемент сучасної підготовки фахівців / І. І. Драч // Нові технології навчання: наук.-метод. зб. – К. : НМД ВО, 2004. – Вип. 37. – С. 86–91.

25. Есипов Б. П. Самостоятельная работа учащихся в процессе обучения / Б. П. Есипов. – М. : Изд-во АПН РСФСР, 1961. – Вип. 115. – С. 5–37.

26. Зеленкова Н. І. Формування пізнавальної самостійності старшокласників у навчальному процесі / Н. І. Зеленкова // Педагогіка вищої та середньої школи: [зб. наук, праць]. – Кривий Ріг : КДПУ, 2005. – Вип. 13. – С. 247–252.

27. Кайдалова Л. Г. Організація та контроль самостійної роботи студентів / Л. Г.

Кайдалова, Н. В. Шевченко // Проблеми освіти : наук.-метод. зб. – К. : НМЦ ВО, 2004. – Вип. 37. – С. 136–142.

28. Квітка Т. В. Вікові особливості самостійної діяльності студентів / Т. В. Квітка // Матеріали міжнародної науково-технічної конференції «Сталий розвиток промисловості та суспільства», (Кривий Ріг, 22-25 травня 2013р.); в 2-х томах. – Кривий Ріг : Копіювальний центр КП ДВНЗ «КНУ», 2013. – Т. 2. – С. 46–47.

29. Козаков В. А. Самостоятельная работа студентов и ее информационно-методическое обеспечение / В. А. Козаков. – К. : Вища школа, 1990. – 192 с.

30. Коновал О. А. Комп'ютерна підтримка самостійної роботи студентів як засіб реалізації синергетизму в професійно-педагогічній підготовці / О. А. Коновал, Т. І. Туркот // Матеріали міжнародної науково-технічної конференції «Сталий розвиток промисловості та суспільства», (Кривий Ріг, 22-25 травня 2013р.); в 2-х томах. – Кривий Ріг : Копіювальний центр КП ДВНЗ «КНУ», 2013. – Т. 2. – С. 48–49.

31. Коновал О. А. Нові теоретико-методологічні підходи до організації самостійної роботи студентів у процесі вивчення спеціальної теорії відносності / О. А. Коновал, Т. І. Туркот // Педагогіка вищої та середньої школи : [зб. наук. пр.]. – Вип. 34. – Кривий Ріг : КП КНУ, 2012. – С. 256–265.

32. Коновалец Л. С. Познательная самостоятельность учащихся в условиях компьютерного обучения / Л. С. Коновалец // Педагогика. – 1990. – № 2. – С. 46–50.

33. Коновалов С. В. Методичні рекомендації щодо організації практичної підготовки студентів-заочників / С. В. Коновалов // Організація навчального процесу (Досвід роботи вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації). – К., 2004. – С. 27–42.

34. Костенко И. Аудиторная самостоятельная работа студентов с учебным текстом / И. Костенко // Высшее образование в России. – 1995. – № 1. – С. 101–105.

35. Кулюткин Ю. Н. Индивидуальные различия в мыслительной деятельности взрослых учащихся / Ю. Н. Кулюткин, Г. С. Сухобская. – М. : Педагогика, 1971. – 111 с.

36. Лисиця А. Г. Організація самостійної роботи студентів із підвищеними математичними здібностями / А. Г. Лисиця // Проблеми освіти : наук.-метод. зб. – К. : НМЦ ВО, 2004. – Вип. 37, – С. 128–135.

37. Лузан П. Г. Особливості активізації навчання студентів-аграрників / П. Г. Лузан // Науковий вісник Національного аграрного університету НАУ. – К. : 2003. – Вип. 64. – С. 288–296.

38. Малихін О. В. Мотиваційно-цільовий компонент самостійної навчальної діяльності студентів вищого педагогічного навчального закладу / О. В. Малихін // Рідна школа. – 2005. – № 8. – С. 28–30.

39. Малихін О. В. Структура і зміст самостійної навчальної діяльності студентів вищих педагогічних навчальних закладів / О. В. Малихін // Наукові записки: [зб. наук. статей НПУ ім. М. П. Драгоманова]. – К. : Вид-во НПУ, 2006. – Випуск LXIV (64). – С. 131–145.

40. Малихін О. В. Організація самостійної навчальної діяльності студентів вищих педагогічних навчальних закладів: теоретико-методологічний аспект : монографія / О. В. Малихін. – Кривий Ріг : Видавничий дім, 2009. – 307 с.

41. Петунин О. В. Формирование познавательной самостоятельности старших школьников во внеурочной деятельности по предметам естественно-научного цикла / О. В. Петунин // Директор школы. – 2005. – № 5. – С. 23–25.

42. Пидкасистый П. И. Самостоятельная познавательная деятельность

школьників в обученні: теоретико-експериментальне дослідження / П. І. Підкасистий. – М. : Педагогіка, 1980. – 240 с.

43. Рейнгард І. А. Вопросы організації самостійної роботи студентів / І. А. Рейнгард, І. В. Распопов, Л. В. Клименко. – Днепропетровск, 1981. – 136 с.

44. Теорія і практика організації самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів : монографія / ред. проф. О.А. Коновала. – Кривий Ріг : Книжкове видавництво Киреевського, 2012. – 380 с.

45. Туркот Т. І. Мультимедіа як засіб індивідуалізації самостійної роботи студентів / Т. І. Туркот, О. А. Коновал // Матеріали міжнародної науково-технічної конференції «Сталий розвиток промисловості та суспільства», (Кривий Ріг, 22-25 травня 2013р.); в 2-х томах. – Кривий Ріг : Копіювальний центр КП ДВНЗ «КНУ», 2013. – Т. 2. – С. 108–109.

46. Туркот Т. І. Педагогіка та психологія вищої школи : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Т. І. Туркот, О. А. Коновал. – Херсон : Олді-плюс, 2013. – С. 176–197.

47. Ушкаренко В. О. Організація самостійної роботи студентів : навчальний посібник / В. О. Ушкаренко, Н. Д. Смолюк, І. В. Осадчук, Т. І. Виноградова. – Херсон : «Айлант», 2005. – 96 с.

48. Шерман М. І. Інформаційне забезпечення самостійної роботи студентів / М. І. Шерман // Таврійський науковий вісник : зб. наук. пр. – Херсон : Айлант, 2001. – Вип. 20. – С. 212–216.

49. Ягупов В. Психологічний зміст понять «знання», «навички» та «уміння» / В. Ягупов // Освіта. – 2003. – № 24-25. – С. 8–9.

Л. О. Савченко, В. В. Шинкаренко

Система роботи з формування етно-художньої культури в молодших школярів

У наукових дослідженнях приділяється значна увага професійній підготовці вчителів початкової школи, а саме: теоретичним та методологічним засадам підготовки майбутніх вчителів початкової школи (К. Авраменко, Ш. Амонашвілі, О. Мороз, О. Савченко, В. Сухомлинський); практичній підготовці майбутніх вчителів початкової школи в Україні та за кордоном (У. Киреева, О. Лавріненко, В. Сморгочова); особливостям підготовки майбутніх вчителів початкової школи до виховної роботи (О. Кучеравий, П. Решетніков); розвитку професійної активності вчителів початкових класів (О. Кіліченко, Л. Онишук). За останні роки належна увага, зокрема таким її аспектам, як методологічні основи ступеневої професійної підготовки фахівців у системі безперервної професійної освіти (С. Гончаренко, І. Зязюн, В. Кремень, Н. Ничкало).

Незважаючи на наявність низки робіт, що становлять загальний теоретичний і методичний фундамент професійного розвитку педагога, спеціальне дослідження науково-методичного забезпечення формування етно-художньої культури в учнів початкової школи відсутнє. Використання в наш час окремих засобів формування етно-художньої культури носить фрагментарний характер і вимагає систематизації, оскільки відсутність цілісної